

divja konkurenca tovarn kapitalistov in konfekcionarjev nepremagljiva. To nam je zrcalo današnjega časa.

Reklo bi se pa, — kakor se je tudi že zgodilo: To so naravni posledki nove dobe. Temu se ni moč upirati. Obrtnik naj se uda v usodo in potrpežljivo naj čaka še kratek čas, ko bode tudi on polnil čete proletarijata.

Ko bi obrtni stan ne bil tako ogrožen po svojem številu in bi ne uplival na vse kroge države, tudi propad stanu bi ne bil tako pogubonosen, kajti veliko obrtov je tako že zgинilo, brez vsacega sledu: N. pr. tkalci, urarji krojači za ženske, deloma klobučarji i. t. d., mesto katerih dela zdaj le tovarna in se dotičniki pečajo le še s prodajo tovarniških izdelkov in popraviljanjem starine. In gotovo je, da bode še marsikatera obrt šla rakovo pot.

Kakor se pa razmere predrugačijo, treba je obrtniku takoj v nove ideje se uživet. Isto tako, kakor naj se brani propada, dokler more, — naj se pa tudi, ako je izguba neizgibljiva, precej poprime novih sredstev, da si tako vzdrži svoj delokrog.

Razločiti nam je treba torej:

1.) Naravne uzroke, izvirajoče iz predrugačenja produktivnih sredstev, in napredka vsled novih iznajdenosti.

2.) Nenaravne, torej izogibne uzroke, izvirajoče iz zanemarjenega obrtnega prava, — slabe gospodarske politike, nepravilnega nadvladanja kapitala, in — lastne malomarnosti.

Kar zadene uzrokov 1. dela, t. j. naravnih, gotovo je, da vsako naskakovanje obstoječih razmer je ne le neuspešno, temveč tudi brezumno in nazadjaško.

Časi, v katerih so obrtniki in delavci z uničenjem strojev poskušali pridobiti si prejšnjo veljavo, minuli so za zmiraj. — Isto tako pa tudi spozna današnji obrtnik, da nove iznajdbe, posebno stroji, splošno le koristijo in jih tudi sam kolikor le mogoče uporablja.

V tem slučaju se tedaj ne more nič odstraniti, kajti gotovo ne bode urar sam ur izdeloval, tkalec z lastno telesno močjo platna tkal, ker je vsak boj zoper naravne razmere zastoj.

Edino, kar v tej zadevi pomagati more, je, da obrtnik ve in more uporabljati tudi sam vse nove iznajdbe in stroje in da ne zaostaja za svojim časom.

Ves drugačen pa je drugi del uzrokov obrtniškega propada, in ti so nenaravni.

Določen boj za svojo pravo v teh slučajih ni le sveta dolžnost obrtnika, temveč siliga k temu navadni boj za obstanek, — za življenje.

V tem slučaju je veliko greha. Ne le da je država roke križem držala, ko se je na stroške delujočega in poštenega obrtniškega stanu šopiril kapitalist, kateri je brez vsega strokovnega znanja in brez vse pravice uničil tisoče in tisoče samostojnih obrtnikov, ki je uporabljal nevednost in lahkomišljenost obrtnika, kakor tudi občinstva v svoje sleparske namene in je v javno geslo spravil mesto poštenosti očitno nesolidnost in židovski kupčijski

princip, ampak tudi obrtnik sam je zanemarjal svoje koristi. Obrtni izdelki, ustvarjeni nalašč v sleparijo, preplavili so žida s svojo mešanico, podrl obstanek obrtniku in ga ne le materialno uničil, ampak tudi moralno oškodoval. Poprijel se je marsikteri obrtnik, prisiljen k temu, enacih sredstev, a ker mu je manjkalo židovske brezobzirnosti, propal je tudi tem načinom.

Kako je treba molzti.

Mogoče, da se bo slovenska gospodinja nekako čudno namuznila in se zaničljivo zasmejala, ko bo čitala naslov. Potrpi malo, počakaj, da vse prečitaš, potem šele izreči svojo sodbo. Mogoče je, da ti res pravilno molzeš, ali pomisli, koliko tvojih tovaršic tega ne razume. Pri neumestni molži pa se namolze manj pa še slaberega mleka, razven tega se tudi krave izpridijo, ali celo zbole prav po nepotrebnem na vimenu. Ako pa je vime bolno, tedaj izgubi krava mnogo mleka, da včasih se mleko posuši do čistega. Recimo za vzgled, da je vseh slovenskih deželah v okroglem številu 200.000 molznih krav.

Vzemimo dalje, da daje vsaka krava zaradi nepravilne molže na dan liter mleka manj, (kar ni preveč računano) kakor pri umni molži. Dnevni primankljaj bi torej znašal 200.000 litrov. Krave molzemo običajno po 10 mesecev, ali okroglo 300 dnij, torej se pogubi v enem letu 200.000 krat 300 je 60.000.000, t. j. 60 milijonov litrov mleka. To je le zaradi nepravilne molže, tu še ni zaračunjen primankljaj, ki nastane z avoljo boleznih v vimenu. Recimo, da velja vsak liter mleka 5 novčičev, kar gotovo ni preveč. Po naznačenem površnem računu izgubijo po nepotrebnem vse slovenske dežele v enem letu 60.000.000 krat 5 je 300.000.000 novčičev, ali 3 milijone goldinarjev, t. j. 6 milijonov kron. Zares lepa in precejšnja svotica.

Kolikokrat naj se molze? Izkušnje uče, da se namolze pri trikratni molži več in boljšega mleka, kakor pa pri dvakratni. Čim dajle ostane mleko v vimenu, tem manj tolstih snovij se nakaja v njem. O tem se lahko prepriča vsaka gospodinja na prav priprost način. Od večerne do jutranje molže preteče več časa, kakor pa od jutranje do opoldanske. Ako hočeš videti, katero mleko je mastnejše, stori kakor ti povem. Jutranje mleko deni v posebno posodo (latvico, a opoldansko v drugo in prepričaj se, da se je nabralo pri zadnjem še enkrat toliko smetane, kakor na prvem (jutranjem). Vselej moraš prav čisto pomolzti, kakor pravimo do zadnje kapljice. To je zaradi tega umestvo, ker je zadnje mleko mastnejše in boljše, od prvega in ker se sicer mleko napravljajoči deli pokaze ter manj izločujejo. Da je zadnje mleko zares mastnejše in boljše, prepričaj se prav lahko. Krava ima pri čistem izmolzenju tri bokale mleka. Deni prvič namolzeni bokal v posebno latvico, drugi bokal v drugo

posodo in s tretjim stori isto. Poglej drugi dan natanko vse tri posode, in videla boš, da se je nabralo v tretji posodi trikrat toliko, ali še več smetane, kakor v prvi, v drugi latvici boš našla več smetane kakor v prvi in manj, kakor v tretji. (Konec sledi.)

Poučni in zabavni del.

Vodnikova nevesta.

(Češki spisal V. Beneš-Třebizsky. — Poslovenil D. P.)

(Dalje.)

„Neboj se, dete, kogar Bog varuje, tisti ne pogine in ko bi se zemlja pogrezala. — Danes vodnik tako razsaja. Ne pomnim, da se kedaj tako razjezil. Nam ribičem nič ne stori. Mi ga častimo in pustimo v miru, ko zleze zapoletnega večera na breg in se suši. Niti ribičem, niti njih otrokom ne škoduje. Samo enkrat je škodoval. Povem ti to, da si pomniš. Za Patkom stala je pred leti ribarnica. Sedaj niti sledu ni o njej. Živel je tam, kakor pri nas starček z jedino hčerko. Hčeri pravili so Marina. Ponosna je bila ta Marina. Na kope mogla je šteti ženihe, kateri so prihajali v ribarnico. Toda Marina poigrala se je z vsakim nekaj časa, a ko je imela biti rešnica, svatba, nasmejala se mu je v oči in pravila, da drug ženih na pateško Marino čaka. Prišel je drug, in zopet je bilo tako. In stari imel je veselje s svojo hčerko, da se zanjo tako potegujejo in da je ona tako izbira. Ljudje pa pravijo, da tisti navadno izbirek dobi, kdor dolgo izbira. Zali fantje, najbogateji v vsej okolici, vedeli so praviti, kako jih je zanolila Marina, bili so prè slepi in gluhi v ribarnici, ko so gledali v te oči, črne kakor oglje, paleče kakor najhuji plamen. Nekega večera sedela je Marina na bregu, spletna si lase v umetne kite, v lase vpletala krasne cvetice, katere ji je prinesel mladenič iz grajskega vrta. Niti opazila ni, da jo nekdo gleda in ko je povzdignila svoje oči, nagnila je glavico prvič pred mladeničem in prvič porudela. Ne vem, se je sramovala, ali kaj. Pa bil je to tudi mladenič! Takega še ni videla. Obraz mu je bil tako cvetel, oči le gorele, in lasje padali so mu do ramen. Niti povedati ni možno, kakšna je bila njih barva. Izpreminjala se je iz žoltega v plavo in iz plavega v zeleno. Kaj je bila najlepša suknja proti njegovi, zeleni kakor najlepši hrastovi list z robom iz najčistejšega zlata! In kaj, ko je začel govoriti! Dozdevalo se ji je, da igra godba v njegovih ustih. Oči bi izgubila na njem. „Kako je lep“, ušlo je njenim rudečim ustnicam, toda le pčtihoma, in zopet nagnila je glavo in zopet porudela. v drugo pred mladeničem. — Tujec sedel je k njej in niti besede ni pregovoril, a Marina ni pobegnila in ko bi tudi hotela, ne bi mogla. Prikoval jo je. „Ali me imaš rada, Marina?“ je tiho zašepetal, tako sladko, kakor bi slavček žvrgolel in nagnil se je k ribičevi hčeri, da bi ji videl v oči. Dobro je videl, kako ji lice gori in se

vzdigujejo njena prsa. „Ne poznam te!“ izvirilo se je njenim ustnicam. „Saj me ponaš“, zasmejal se je tujec in zopet bliže prisedel in jo pritisnil k sebi. „Greš-li z menoj!“ — „Veš, da grem do konca sveta s teboj.“ — „Pojdeš, Marina? Krasne imam palače, nobeden kralj na zemlji ni videl takšnih, še manje, da bival v njih Kristalne so in njih podlaga iz najdražjega mramorja, sobe iz zlata in srebra, z demanti posejane, z dragimi kameni, kakor z vodenimi kapljicami posute. Pojdeš, Marina moja?“ — „Pojdem rekla sem uže“, je zašepetala in se stresla, v prvič so se ji kristalove palače in mramorjeve podlage v njih dozdevale sumljive . . .

Toda na očeta pččakam, brez njegovega dovoljenja.“ —

„Saj dovoli, velika gospa postaneš, kraljica! — Vzameš i njega v svoje kraljestvo?“ — „I njega vzamem, obadva! zatrjeval je ženih. Zopet se je Marina stresla, kakor da jo lomi mrzlica. „Toda mrzlo je na tvoji prsih kakor led to hladi, je zašepetala. Vsaj ti ugasne ogen na tvojem licu, gorke neveste moje kraljestvo nestrpi! — Dekle se mu je hotelo izviti, a kakor z železnimi kleščami jo je objel in znova pritisnil na ledena prsa. — „Oče!“ kričala je Marina; toda ženih se je njenem strahu smejal. „Oče uže čakajo na svojo nevesto, v mojem dvoru pripravlja svatbeno postelj. Zaman ga kličeš. Pojdimo, zasmejal se je z nova, a bil je to le hudičevski smeh. In izginil je cvet raz ženihovo lice, oči zazelenele so kakor bršljin in takisto lasje, z hlač in s suknje kapala je voda. „Jezus Marija!“ kriknila je Marina in v istem hipu izginila pod vodo. — Za dveh dnij plavala sta na Ogrinih valovih dva mrliča: ribič z Marino. Oba sta nosila na vratu znak krempljev in po vsem telesu modre lise. Vodnik ju je zadušil. In ljudje so si pravili, da je Bog kaznoval starega ribiča, ker svoje hčere ni bolje vzgojil, po ponosno Marino pa je prišel gospodar vode. I jaz pravim tako. Pokopali so ju blizu ribarnice, kočo uničili, a novi ribič postavil si je bajto v vasi. — Pošten mora ribič biti in takisto njegova obitelj. Takemu nikdar vodnik ne škodi. Ne boj se, Voršilka, saj nisi kakor Marina, in tudi tvoj oče ni tak, kakor je bil bivši pateški ribič.

Zopet je zunaj nekaj zaropotalo, kakor bi se vsa drevesa valila proti ribarnici in zopet zašumele so vode tako strašno da, še huje nego preje.

„Oče, grozna noč je to“, bedovala je Voršilka. „Bog brani vse, katere je ta burja prehitela“, odgovoril je Rokos in priložil novo tresko, katero si je za zimo napravil iz spanja. Veselo zaplölal je plamenček, a takoj zopet kalil, kakor bi hotel ugasniti. V sobi vse tiho. Le stara, lesena ura nihala je neprestano in na ognjišču je je vselej, kadar je Rokos masten kosek priložil, ogenj živeje zaprasketal,

Rokos vzela je s police pilo, dleto in kladivo, prisedel bliže k luči in pričel delati. Izgotavljal je novo veslo.

dobl bogastvo, imenuje prebrisanim in dostojnim kupčevalcem in obrtnikom.

Spoznanje, da se posamezen ud le takrat dobro počuti, ako so vsi udje zdravi, ni tudi pri nas še prodril, in dokler ne bode, ne smemo upati, da bode bolje.

Dosegli bomo le takrat kaj, kadar spoznamo, da blagor posameznega je najti le v blagru vseh.

Treba bo torej sebičnost odložiti, treba nam bode misliti, da živeti moramo vsi, treba bode opustiti oni predivji lov za osebnimi koristmi in prepričanje se bode moglo v obrtnem stanu uživati, da skupnost in vzajemnost mu koristi, in da bomo najbolj varovali lastne koristni, če pospešujemo in varujemo koristi celega stanu.

Povdarja se pa še vedno, in to največ od strani obrtnikov samih, da jn najbolj pustiti vse, ter gledati le zase, za svojo korist, ter uporabiti vse slabosti svojega sodruga v lasten prid.

Če bi bila resnica, da je ta misel prava in dobra, kako pa pride toliko pritožeb, kako pa da ravno oni, kateri to geslo naglašajo, najbolj stokajo o slabih časih, onim, kateri se odtegnejo od vsega delovanja za občni blagor, goditi bi se moglo kaj dobro, a teh dokazov manjka. Obrtnik osamljen, je kakor veterica, katero obrača vsaka sapica, katero uniči vsak vihar.

Poglejmo vendar druge stanove, najdemo li geslo „vsaki zase“ pri naših delavcih, na najdemo le pri uradnikih, doktorjih ali družih stanovih?

To geslo je najbolj naše in dokler ne dobimo gesla: „Jeden za vse, vsi za jednega“, ni treba nam misliti, da bodo obrtne razmere boljše postale. Geslu „Vsaki zase“ ne pomore nobena obrtna novela in tudi ne dokaz zmožnosti, pogoj napredovanja je skupnost in vzajemnost, in če slednjih ne moremo doseči, zastoj bode ves trud posameznih obrtnikov.

Kmetijstvo.

Kako je treba molzti.

Glede na število vsakdanjih molž. mi je pripomniti, da se morajo štirikrat na dan molzti one krave, ktere imajo veliko mleka in od katerih se je tele še le odstavilo. To bi bilo naj umestnejše, ker bise največ namolzlo, in ker bi mleko ne tiščalo. Pri večkratni molži dajo namreč krave mnogo več in tudi boljšega mleka, ker se s pogostim molze jem vime draži, da kri bolj k njemu doteka in da se torej napravlja več mleka. Navadno molzejo v naših krajih po trikrat na dan, kar zadošča za navadne, ne premlečne krave. Zelo napačno pa je, ako molzemo precej po odstavljenju samo po dvakrat, ker se v tem slučaju manj namolze in ker krava lahko zboli za vnetjem v vimenu. Dvakratna dnevna molža zadošča še le kasneje, ko je krava že visoko na času.

Kdaj se naj molze? Izkušnje so nas poučile, da je najumestnejše molzti pred krmljenjem. Naše gospodinje

imajo navado, da vržejo med molžo nekoliko klaje, češ, da se raje pusti mlesti.

To je samo ob sebi takorekoč sama razvada. Kdor krave na to ne navadi po prvem teletu, da se tuli brez krme molzti. Umna gospodinja molze vselej ob določenem času, t. j. vsak dan ob isti uri in isti minuti. Krave, katere se ne molzejo ob določenem času, so nemirne in nepokojne, mleko pripravljajoči deli (organi) se pchabijo zraven tega pa teče mleko samo iz vimena, kar je zelo škodljivo, ker povzroča vnetje. Gospodinje, katere molzejo štirikrat na dan, naj se drže naslednjega reda: Ob štirih zjutraj, ob desetih dopoldne, ob štirih popoldne in pozno na večer. Pri trikratni molži molze umna gospodinja ob peti uri zjutraj, ob eni popoldne in ob devetih zvečer, zraven pa ne zamudi niti četrte ure določenega časa. Kadar se molze samo dvakrat, tedaj se določi zjutraj in zvečer ista doba n. pr. zjutraj ob šestih, zvečer ob šestih, ajutraj ob sedmih, zvečer ob sedmih itd.

Kako naj ravnamo s kravo? Že v prvi mladosti je treba naučiti teličico, iz katere hočemo odrediti dobro molzno kravo, da se človeka ne boji in da se mu rada da prijeti. Zatorej se boža večkrat po koži in se prime često za vime, da se temu ne protivi (ustavlja), je treba pomoči z lepo besedo, s koščekom kruha itd. Kadar porodi telica, naj ostane tele pod vimenom, tudi ko bi bilo sicer napajanje običajno, po odstavljenju prvega teleta naj se krava vselej prav čisto izmolze. Omenjeni dve stvari ste neobhodno potrebni, ako hočemo iz krave napraviti dobro molznico. Po odstavljenju prvega teleta treba je dekli največ potrpežljivosti, prenapetosti in prehitra dekla ne sme molzti mladih krav. Vse namreč mleko kaj rade zadržujejo. S prijaznim in pohlevnim ravnanjem se to lahko odpravi. Vpitje, pretepanje in suvanje pa kravo ako izpridi in popači, da se kasneje ne da rada nikdar več molzti. Le pomisli, dekla, ki imaš od Boga pamet in razum, ali bi ti svojega gospodarja rada ubogala, ko bi te za vsako malenkostno stvar kregal ali celo pretepal? Krava se mora veseliti, da ji odvzameš mleko, ona mora naznanjati pri molži nekak prijeten občutek, to pa se doseže s pravilnim molzenjem in s previdnim ravnanjem. Krave se najraje puste mlesti, ako jih molze vedno ena in ista, umne molže večča oseba. Zelo napačno je, ako molze sedaj ta, sedaj druga dekla, ker se krava pri takem ravnanju lahko popači. Ako se začne pri dobri krmi naenkrat mleko sušiti, je treba natanko pregledati, ali ni morda bolezen temu vzrok, ali ni vime morda vneto. Vsak prestop od sveže klaje na suho in na robe izvršimo prav polagoma, ker sicer se mleko suši, ali celo krava zboli. Če hočemo kravo na suho postaviti, tedaj jo nekoliko dnij slabeje krmimo, redkeje molzemo in čisto ne izmolzemo. Pri takem ravnanju se mleko polagoma suši, krava pa ostane zdrava. Ako se z molžo hitro prestane, tedaj krave večkrat zbole, zlasti se rade prikažejo boleznim v vimenu.

(Konec sledi).

obrtne prostosti, ki se v veliki množici še nahajajo mej nami.

Popolnoma resnično je, da marsikaj v starih zadrukah ni bilo več za zagovarjati, da so se v teku časa v te ustanove urinile napake, ko jih glede občnega napredka ni bilo več prenašati, — a temelj teh zadrug bil je zdrav, tega bi se ne smelo podreti. Zatorej je pa tudi istina, če je bilo pred obrtno prostostjo mnogo ali recimo veliko napačnega in slabega, da je zdaj pri obrtni prostosti postalo vse še napačnejši in slabiji.

Z obrtno prostostjo nameravala se je odprava „ne opravičenega monopola z obrtne pravico.“ Se je to mاری doseгло? Ni li obrtna prostost napravila novih monopolistov? Kapitalske moči vrgle so se na obrt, ustanovile z obilnimi sredstvi in uporabljenem novih iznajdb tovarne za vsakovrstne izdelke, pod pogoji, ki ne dopuščajo rokodelcu stopiti ž njimi v tekmovalje, kar nam še neposredno označuje še veliko večji in silnejši monopol, kakor je bil oni, ki so ga vzdrževale stare zadruge.

Monopol še nikdar ni bil toliko razširjen kakor sedaj, in ko so se naši predniki v svoji mogočnosti oblastno posvetovali, je li podeliti obrtno pravico temu ali onemu prosilcu, ovirali in uničili niso toliko marljivih in izvedenih močij, kolikor jih uniči obrtna prostost, ki dopušča nevedneža šopiriti se nad revnim talentom.

Kaj pa je pridobil stan pomočnikov z obrtno prostostjo? Mu je li ta omogočila si pridobila samostalnost? Kje pa so oni mnogoštevilni rokodelski pomočniki, ki so izginili kakor kafa z marsikterimi obrti vred? Potrudimo se v tovarne, ondi našli bomo pomočnike med raznimi stroji stoječe, ki se pripravljajo, da nastopijo, — obrt? Postava jih ne drži več nazaj, zadruga tudi ne, pot do samostalnosti zapira jim obrtna prostost!

Kmetijstvo.

Kako je treba molzti.

(Konec.)

Se li mora paziti pri molži na čistost? V dobro nastlanih hlevih se živina redko onesnaži. Drugačna pa je stvar tam, kjer primankuje nastelje. Vime in siski so blatni, da, blato se celo na nje prisuši. Ta prisušena nesnaga se more in mora odstraniti samo z mlačno milnico (žajfnico). Nasledek nesnagi je vnetje, zaradi vnetega vimena pa se mleko suši in tudi krava trpi. Ta resnica nas uči, da je treba molznim kravam vedno dobro nastiljati. Najboljša nastilja je slama. Akoravno ni vime osnaženo, vendar ga moremo pred vsako molžo omiti z mlačno vodo in za tem obrisati z mehko cunjico. Na ta način se odstrani vsaka najmanjša nesnaga, nadalje pa umivanje kravi dodro de in tudi raje pusti mlest. Dekla si mora pred molžo roke umiti, a to se mora zgoditi tudi pred molzenjem, ako se je slučajno onesnažila, nikdar ne smete iti razkustrana molzt, da ne padajo lasje

v mleko. Osebito je treba paziti, da krava z repom ne mleka nasmeti in ne onesnaži; rep naj bo vedno čist. Mleko naj se precej odnese iz hleva, da se ne navzame slabega duha, potem naj se precedi, cedilo pa osnaži in posuši. Sploh morate vso posodo, katero rabite za mleko, vselej z gorko vodo ali celo z lugom oprati in posušiti na solncu.

Kako se molze? Naše dekleta molzejo običajno tako, da nategujejo in vlečejo siske prav trdo z dvema ali tremi prsti od zgoraj navzdol. Izurjena kravarica pa pogladi siske, ko jih je omila z mlačno vodo, da se zmehčajo, in da se krava raje pusti mlesti. Ona molze od početka prav lahko in še le kasneje bolj stiska, ko je postalo vime med prsti voljno. Če kravarica precej od začetka naglo molze in siske precej stiska, napravlja kravi bolečine, vsled česar zadržuje mleko. Prava in umna molzarica vzame sisek v pest in ga samo stiska in inkoli zanj ne vleče, zlasti stiska trdo s palcem in kazalcem gori pri vimenu, a doli manj.

To pritiskanje daje prijeten občutek, kateri sili kravo, da rada mleko pripušča. Umna dekleta stiska hkratu desni sisek prvega dela vimena in levi sisek zadnjega dela in zatem narobe, ona molze namreč, kakor pravimo, navskriž. Na ta način se obe polovici vimena naenkrat prijemata in tako združita, da mleko hitro doteka. Siske je treba izpreminjati, da se v dveh mleko nabira, dočim se ostala dva molzeta. Vsakokrat je treba čisto izmolzti, zategadelj smeš h koncu siske nategniti, da priteče zadnja kapljica.

Smemo li molzti že pred porodom? Samo pri tistih kravah je opravičeno sem in tja malo nategniti, ktere še le prvič porode. S tem namreč dosežemo, da se mleko napravljaajoči deli (organi) združijo in kasneje več izločujejo, a razven tega se telica navadi na človeka. Pri zelo dobrih molznicah začne že pred porodom teči mleko iz siskov. Tudi tu je treba nekoliko izmolzti, da se vime ne vname. Sicer pa je molža pred porodom neumestna, torej opustite to, med našim ljudstvom precej razširjeno navado.

Kaj je storiti, ako se krava ne da molzti?

Previdna gospodinja ne pusti, da bi molzle nagle in srdite služabnice, ona opravlja raje ta posel sama. Nagla dekleta kaznuje kravo za vsako malenkost, kar utegne imeti slabe posledice. Zlasti se pri nepravilnem in surovem ravnanju pokvari prvič storivša krava tako močno da ni kasneje nikdar mirna pri molži. Ako vendar ne gre navzlic vsemu prigovarjanju in prijaznemu ravnanju takrat je treba napeti druge s rune. Nekatere krave brcajo, prestajajo (stopicajo) sem in tja, druge udarjajo z glavo proti molzeči osebi, ali pa suvajo z zadnjim delom ter skušajo prevrniti mleko in človeka itd.

Temu odpomoremo včasih s tem, da damo kravi zelo dobre krme, ali pa da se postavi kak močan človek k glavi in jo prav trdno drži. Po letu je treba odganjati muhe z vejami, ker v letnem času najmirnejša krava oteplje za muhami in lahko prevrne mleko. Nekateri pokladajo nepokorni kravi na hrbet mokro cunjico, drugi

zopet vrečico peska, poskusiti je treba, saj tak poskus nič ne škoduje, koristiti pa morda utegne. Če vse to ne pomaga, naj se privzdigne prva noga tiste strani, na kateri se molze. Večkrat sem videl za brzdanje nepokojnih krav posebne, lesene in s cunjjo ovite kljuke, katere so se prav dobro obnesle. Pred molžo privzdigneje prvo nogo ter nataknejo kljuko čez koleno tako, da krava ne more stopiti na njo.

Poučni in zabavni del.

Vodnikova nevesta.

(Češki spisal V. Beneš-Třebizsky. — Poslovenil D. P.)

(Dalje.)

Ko sta zopet nekoč tako sedela in zopet tožila, prikaže se jima nek mladenič, sede k njima in vpraša s prijetnim glasom: „Kaj tožite, ljudje?“ — „Kako bi ne tožila, žlahtni gospod, cd rana do večera delava, jedva tu malo odpočijeva, in vendar jedva se nasitiva“, odgovoril je ribič. „Ne vem, kako bode na stara leta, ko ne bodem mogel veslo vladati in žena z ribami ne na trg. Siromaštvo je, verujate, gospod, največe zlo, ki more človeka srečati.“ Mladenič, ki je sedel ravno nasproti njima nad reko, zmajal je zglavo, pogladil z roko čelo, zamislil se in čez nekaj časa rekel: „Pomozim vama. Iz tega mošnjička denar nikdar ne izgine, ako segnite vanj, vedno potegnite iz njega zlat. Teda nikdar ne smeta pozabiti ko sta bila uboga. Sicer bi se vama hudo godilo.“ — To je rekel in izginil. Samo na reki delali so se kolarbarji, kakor bi se tam nekdo potopil. Ribič in ribarica nista verovala svojim očem, ko je mladenič izginil, a v roki mož držal mošnjo, polno, tak težko, da jo je moral starec z obema rokama držati. Razvezala sta jo, da bi se osvedočila o njenem obsegu. A lesk, ki je prihajal iz nje, ju je skoraj oslepil. Bili so notri samo zlati novega kova. „I pri moji duši“, zajuckala je ribarica, „uže ti ni treba več, oče, vesla v roke vzeti. Bog plati dobremu možu.“ — „Tako, žena, ne govori, ta, kateri nama je to dal, ne potrebuje „Bog plati“, ta ima zlatov, da bi mogel ž njimi našo vodo zajezditi. To bil je vodnik, ali nisi videla, kako je izginil pod vodo?“ razlagal je ribič ženi. „Naj je to, kdor hoče, vedno moliva na večer zan, pred spanjem „oče naš.“ — „Kaj meniš, starka, bi-li poskusila, je-li resnico govoril?“ — „Ne škodi“, odgovorile je žena in potegnila v tem hipu perišče čistega zlata, a jedva je bila roka iz mošnje, bila je ta zopet kakor nabita. — In od tega večera ribič ni več ribaril. Takoj drugi dan šel je v mesto in nedolgo potem vzpenjala se je za Budinom nova ribarnica z dvema nadstropjema. Povsod so se čudili, kako je ribič bndinski obogatel, toda vrteli so nad njegovo srečno glavo. Reševali so to zagodetko. „Kaj stavite, da mu jo je vodnik prinesel?“ menili so in ugani. Toda v oči mu tega niso pravili. — Stara hotela je na vsak način preseliti se v

mesto, pravila je, da je tam prijetneje, toda ribič se niti ganiti ni hotel od reke. Vzrasel je ob njenem bregu in tudi umre, dejal je vedno ženi in ona morala se je takim razlogom podvreči. — A nista vedno pomnila, kar jima je dobrotnik najposlej povedal. Ako je prišel berač nego kakšen siromak, kojemu je voda bajto odnesla, vedno se je glasilo za durimi: „kaznuj vas Bog!“ — Jedino delo stare je bilo, vedno segati v mošnjo in blesteče penaze nagromaditi, da jih je merila na mernike. — Toda pravi se vse do svoje dobe, in to je tudi sveta resnica. Nekoč proti večeru — vela je ravno taka burja, kakor sinoči, prišel je k njima berač z mavho in bergljo. Jedva je prikašljajl do praga. „Ribič bodite tako dobri, dovolite ubogemu prenočišče“, prosil je siromak. „Pojdite dalje, nimamo mesta, zavrnil ga je ribič gospod. „Deset vas je danes uže tu bilo, To bi bil brzo pri kraju. I nam nikdo nič zaston ne da.“ — „Da ne da? Iz česa ste si postavili novo ribarnico, nego iz moje mošnje, iz česa ste si nagrabili gromade zlatov, če ne iz mojega dara? srdil se je starček. — „Iz tvoje mošnje? ha, ha, — smejal se je ribič, glejmo, glejmo, kje se je to v njem vzelo. Proč od mojega praga, če te moj Dunaj spremi. To bi še manjkalo, da bi takov berač moje imetje blatil, ko je sem si z mozoli zaslužil. Takoj se poberi od mojega praga, tu te ne pustim.“ — Starček ni odgovoril, opri se je na berglje in napeto gledal na ribiča. „Dunaj, kli-cala je ribarica, stari je zažvižgal in takoj se je ozval lavež velikega psa. kojega je ribič hujskal na berača. — „Si-li pozabil, ti bedak, kaj ti je rekel za onega večera tisti mladenič, da bi pomnil lastno nekdanjo uboštvo, če ne se ti slabo povede? Beda, da tega nisi pamtil“, zagrmel je dedak, Izginil in Ogra je zašumela, izstópila in v vodi zažvižgal je možek v zeleni obleki in z zelenkastimi lasmi, da sta ribič in ribarica oglušila in izginila v valovju. Drugega dne po ribarnici niti sledu ni bilo tok jo je daleč k Labi zanesel. — — — „In kaj pravijo pri vas o vodnikih?“ vprašel je Rokos Andreja, ko je končal povedko.

„Pri nas pravijo o vodnih devicah — vile jim pravijo —“ odgovoril je mladi žičar.

„I te poznamo, toda veruj, o teh nerad pravim. To so pravi zlodeji, tako lepe, da mora vsak deček za njimi koji jih je nekoč videl. In veš-li, odkod prihajajo? —

„Ako izgubi ribičeva hči zeleni venec, postane vodna devica po svoji smrti, a privoščil ne bi ti, da jih slišiš, kadar se srečajo z vodniki in obhajajo doli pod vodoj svoje praznike. Tedaj je po rekah malo huje, nego včeraj. Nobeden ribič si ne upa na voda. Nič ne razločujejo, kdo je dober, kdo zelj, v hipu vsakega zgrabijo, kje katerega dobe, in zadušijo!“

„To vem, stric, v breclavskem kraju še sedaj pravijo o ribičevi Hani, katerega je tudi izgubila venec iz rožmarina in po smrti postala vila. Beda onemu, ki sliši po reki žalosini, a divji spev Hanin: